

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Vrchní soud v Praze projednal ve veřejném zasedání konaném dne 23. listopadu 2021 v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Hodouška a soudců JUDr. Martina Zelenky a JUDr. Michaely Pařízkové odvolání obžalovaného [REDACTED] narozeného [REDACTED] proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 6. 9. 2021 č. j. 17 T 18/2021 – 462 a rozhodl

t a k t o :

Podle § 258 odst. 1 písm. b), c), d) tr. řádu se z podnětu podaného odvolání napadený rozsudek v celém rozsahu **zrušuje**.

Podle § 259 odst. 3 písm. a) tr. řádu se **znovu rozhoduje** tak, že

obžalovaný [REDACTED]

narozený [REDACTED] v [REDACTED], t. č. bez pracovního poměru, trvale bytem [REDACTED]
[REDACTED] t. č. ve vazbě,

je vinen, že

v přesně nezjištěné době od 02,00 hodin do 06,00 hodin dne 7. 1. 2021 v Jindřichově Hradci, Česká 1175, ve vnitřních prostorách Centra sociálních služeb Jindřichův Hradec, na domácnosti [REDACTED] obývané [REDACTED] narozenou [REDACTED], kterou měl jako pracovník sociálních služeb svěřenou v přímé obslužné péči, v průběhu výkonu noční služby poté, co se [REDACTED] opakovaně domáhala pití, jídla, kopala do dveří, postele, rozsvěcela světlo na svém pokoji a křičela na domácnost, jí zkroutil ruce za záda, zvedl jí na postel do polohy na břicho, kde jí držel pravou rukou obě ruce za zády a levou rukou jí silou přimáčkl k posteli mezi lopatkami tak, že měla hlavu zabořenou do polštáře, čímž jí v nepřírozené poloze omezil dýchací pohyby, přičemž v této pozici jí držel nejméně jednu minutu do té doby, než se přestala hýbat a upadla do bezvědomí, následně, aniž se přesvědčil, zda poškozená dýchá a v jakém je fyzickém stavu, jí přes tělo v poloze na břicho a přes hlavu znehybněnou v polštáři tak, že nemohla dýchat kvůli zakrytí nosu a úst, přehodil deku a z místnosti odešel, poškozenou ponechal bez pomoci, přičemž v důsledku její polohy došlo v následující době k její smrti udušením, a takového jednání se dopustil v rozporu s pravidly použití fyzické restrikce u klientů s problémovým chováním, kterážto školení absolvoval dne 8 – 9. 6 2020,

Shodu s prvopisem potvrzuje Ivana Podubecká

t e d y jinému z nedbalosti způsobil smrt proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání

čímž spáchal

přechin usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 2 tr. zákoníku

a odsuzuje se

podle § 143 odst. 2 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání **3 (tři) roků nepodmíněně**.

Podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku se pro výkon tohoto trestu zařazuje **do věznic s ostrahou**.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem byl obžalovaný [REDAKCE] uznán vinným zvláště závažným zločinem vraždy podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku, kterého se dle skutkových zjištění Krajského soudu v Českých Budějovicích dopustil skutkem, který je ve své podstatě uveden i nyní shora, v rozsudku odvolacího soudu, s tou podstatnou výjimkou, že vrchní soud ze skutkové věty vypustil tu část věty, kde bylo uvedeno, že byl obžalovaný **srozuměn** s tím, že fyzickou restrikcí může poškozenou udusit. Naopak odvolací soud doplnil, že obžalovaný se jednání dopustil v rozporu s pravidly použití fyzické restrikce, ke kteréžto problematice absolvoval ve dnech 8. – 9. 6. 2020 v rámci svého zaměstnání školení.
2. Za uvedenou trestnou činnost uložil krajský soud obžalovanému podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání deseti roků, pro jehož výkon jej podle § 56 odst. 2 písm. a) a § 56 odst. 3 tr. zákoníku zařadil do věznic s ostrahou.
3. Proti rozsudku podal odvolání toliko obžalovaný, a to ihned po jeho vyhlášení. Odvolání bylo následně odůvodněno, a je podáno do výroku o vině i trestu. Odvolání je toho názoru, že soud prvního stupně nesprávně právně posoudil provedené důkazy, resp. skutkový děj jako celek. Jestliže nalézací soud při uznání viny zločinem vraždy argumentoval mimo jiné usnesením Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 2. 2003 sp. zn. 4 Tz 5/2003 (blíže uvedeno v odvolání, resp. napadeném rozsudku na č. l. 15 v odstavci 41), pak je obhajoba toho názoru, že tento judikát není zcela přílehlavý k projednávané věci, protože v ní nešlo o rdoušení zmáčknutím krku. Zaboření hlavy do polštáře, jak uvádí odvolání, je vnímáno již od dětských her jako aktivita bezpečná, s níž obecně není spojováno nebezpečí udušení. Z postupu obžalovaného tak nelze dle odvolání dovodit srozumění se smrtelným následkem jeho činu. Jednání obžalovaného by tak mělo být posouzeno jako nedbalostní usmrcení ve smyslu § 143 odst. 1 či 143 odst. 2 tr. zákoníku.
4. V případě, že by odvolací soud názory obhajoby nesdílel, poukazuje odvolání na dosavadní bezúhonnost obžalovaného, a navrhuje při uložení trestu použití § 58 tr. zákoníku.
5. Vrchní soud v Praze přezkoumal podle § 254 odst. 1, odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků rozsudku, proti nimž bylo podáno odvolání, i správnost postupu řízení, které jim předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad, a dospěl k následujícím závěrům.
6. Řízení předcházející vydání napadeného rozsudku bylo provedeno v souladu se zákonem. Krajský soud postupoval při objasňování věci tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který byl nezbytný pro jeho rozhodnutí. Důkazy

Shodu s prvopisem potvrzuje Ivana Podubecká

pak hodnotil podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu, takže dospěl v zásadě ke správným skutkovým závěrům. Na odůvodnění napadeného rozsudku lze více méně odkázat v částech určujících vinu obžalovaného v tom smyslu, že to byl on, kdo způsobil smrt poškozené, a že se tak stalo v důsledku jeho jednání, které je ve výroku napadeného rozsudku uvedeno. Správně bylo také zjištěno, že obžalovaný tak učinil jako trestně odpovědný pachatel. Krajský soud se však nevypořádal se všemi okolnostmi případu důležitými zejména pro právní kvalifikaci jednání obžalovaného, byť vrchní soud podotýká, že v projednávaném případě jde skutečně z tohoto hlediska o velmi složitou problematiku. Vrchní soud po doplněném dokazování – dovýslechem obžalovaného – napadený rozsudek proto zrušil v celém rozsahu a o věci sám rozhodl.

7. Vzhledem k obsahu podaného odvolání vrchní soud pouze upřesňuje, že souhlasí s průběhem protiprávního skutku v jeho nejkritičtějších částech tak, že obžalovaný umístil poškozenou na postel, kdy ležela na břiše, pravou rukou jí držel obě ruce za zády a levou rukou jí nepochybně velkou silou přimáčkl k posteli mezi lopatkami. Tak došlo k tomu, že poškozená měla hlavu zabořenou do polštáře a nemohla dýchat, přičemž takové jednání trvalo cca jednu minutu. Krajský soud sice uvádí nejméně jednu minutu, nicméně nikoli již např. dvě minuty, a je přitom nepochybně vycházeno z výpovědi obžalovaného. Během této doby došlo k bezvědomí poškozené, takže se přestala bránit, a obžalovaný ji pustil.
8. Je třeba uvést, že při takovém formování skutkového děje nutně muselo být vycházeno z výpovědi obžalovaného, neboť žádný jiný důkaz k tomu neexistuje, resp. ani znalecký posudek z odvětví soudního lékařství takovou verzi obžalovaného nevyvrací, zejména ve smyslu způsobu jednání obžalovaného a doby, po kterou se jednání dopouštěl. Verzi obžalovaného lze vyvrátit (právě a pouze opět znaleckým posudkem z odvětví soudního lékařství) v tom smyslu, že nemohlo dojít k tomu, že by svou levou rukou poškozenou na lopatkách pouze přidržoval, či jí tam měl položenou. Při absenci možnosti jiného skutkového děje se muselo jednat o skutečně silné přitisknutí poškozené k posteli, a to jednak z toho důvodu, aby skutkově bylo možno uzavřít, že jí bylo podstatným způsobem znemožněno dýchání, jednak proto, aby mohlo z hlediska faktického, somatického, dojít k tomu, že takovým tlakem došlo i k zaboření hlavy poškozené do polštáře, a to tak, že nemohla hlavu otočit, aby mohla dýchat.
9. Znalecký posudek nemůže vyvrátit, že jednání obžalovaného trvalo cca jednu minutu, potvrzuje, že po takové době mohlo dojít k bezvědomí poškozené. Znalecký posudek však nevyvrací ani to (resp. dále uvádí), že v případě dalšího dušení mohlo dojít ke smrti poškozené v řádu desítek minut (viz výpověď znalce u hlavního líčení dne 10. 8. 2021 na č. l. 422 p.v. zejména). Zejména z toho důvodu odvolací soud nakonec upustil od výsledku znalce z odvětví soudního lékařství, když ani z důvodů technických a zdravotního stavu znalce nebylo možné jeho výsledek v aktuálním veřejném zasedání provést. Pokud by byla poškozená po jednání obžalovaného v takové poloze, kdy by mohla dýchat, tak by s největší pravděpodobností k její smrti nedošlo.
10. Je tak třeba za stávající důkazní situace uzavřít, že při odchodu obžalovaného byla poškozená v bezvědomí – jinak by totiž samozřejmě mohla dýchat, natočit se tak, aby mohla dýchat, a samozřejmě by změnila i polohu svých rukou, které měla nepřírozně za zády. Je zjevné také to, že po odchodu obžalovaného již nedošlo k absolutně žádné změně polohy poškozené. Hlavu měla stále zabořenou v polštáři, při stavu bezvědomí nemohla dýchat, a v následujících desítkách minut proto došlo k jejímu udušení. Takový skutkový děj je jednou z nevyvratitelných možností, a především opírající se o důkazy ve věci. Teoreticky se skutkový děj mohl odehrát i jinak, avšak za současného stavu důkazů by se jednalo o pouhé spekulace. Ostatně k takovému skutkovému stavu dochází v podstatě i soud prvního stupně.

11. Daleko problematictější (když shora považoval vrchní soud za potřebné vysvětlit, z jakého skutkového děje vycházel) je určení právní kvalifikace jednání obžalovaného, totiž zda jde o jednání beztrestné, zda jde o zažalovaný zločin vraždy, či o jinou právní kvalifikaci, zejména tu, navrhanou odvoláním. Po doplněném dokazování u veřejného zasedání výslechem obžalovaného při existenci všech dalších důkazů (zejména znaleckého posudku z odvětví soudního lékařství, ale i např. svědeckých výpovědí a dokumentace nálezu poškozené) lze beztrestnost jednání obžalovaného jednoznačně vyloučit.
12. Výpovědi obžalovaného (i doplněné u veřejného zasedání) nelze v některých směrech uvěřit. Reálně, při skutečnostech uvedených ve znaleckém posudku z odvětví soudního lékařství, přicházejí do úvahy pouze dvě možnosti – buď úmyslné usmrcení poškozené poněkud jiným způsobem, než obžalovaný uvádí, nebo zavinění smrti poškozené formou nedbalostní.
13. Úmyslné usmrcení by obsahovalo především takový způsob jednání obžalovaného, které by muselo být nepoměrně delší, než je doba cca jedné minuty (obvykle znalci z odvětví soudního lékařství uvádějí dobu cca 4 – 8 minut), kdy i způsob zamezení dýchání poškozené by mohl být jiný, například tlakem přímo na hlavu poškozené. K takovému skutkovému ději však důkazy neexistují, a to za té situace, kdy znalecký posudek verzi obžalovaného o jeho jednání, a to jak délce, tak způsobu jednání, nevyvrací. Nepřispívá k tomu ani výpověď svědkyně Málkové, která je sice v rozporu i s výpovědí obžalovaného, nicméně tím spíše nevypráví v jeho neprospěch. Rovněž z výpovědí osob, které se následně s obžalovaným setkali a bavili (např. Vistorín a Svoboda) nevyplývá, že by při předání služby byl obžalovaný nějak neklidný, že by jeho chování bylo nezvyklé. V případě úmyslného usmrcení poškozené by však byla velká pravděpodobnost přítomnosti nějakých změn v chování obžalovaného – o tom se svědci vůbec nezmiňují.
14. Pokud jde o nedbalostní zavinění obžalovaného, ale přece jenom tedy **zavinění k trestnému činu**, pak, když vrchní soud pomine jiné možnosti uvedené v předchozím odstavci, je na druhou stranu zřejmé, že k tomu, aby poškozená upadla do bezvědomí (v důsledku dušení, jiný důvod nebyl), musela být podstatným způsobem omezena v možnosti dýchání. Vzhledem k absenci jiných důkazů se tak muselo stát silným tlakem na její záda v oblasti mezi lopatkami, čímž zároveň došlo k zaboření její hlavy do polštáře. Takové jednání a reakci způsobil úmyslně obžalovaný, což odůvodňuje snahou poškozenou zklidnit.
15. Obžalovaný dle názoru vrchního soudu nutně musel zaznamenat omdlení poškozené, neboť v ten okamžik musela přestat klást jakýkoli odpor a celé její tělo muselo tzv. „zvadnout“. Tyto skutečnosti musel nutně obžalovaný postřehnout, a jinak to být nemohlo, protože kdyby se mohla i nadále při jeho odchodu hýbat a dýchat, pak by nemohlo nikdy dojít následně k její smrti. Obžalovaný tedy nejméně zaznamenal, že poškozená je zcela nehybná, ruce jí zůstávají v nezvyklé poloze, nemohla na nic reagovat.
16. Přesto se za tohoto stavu o poškozenou dále nezajímá, přikrývá jí a odchází, aniž by se i následně dále přesvědčil o jejím zdravotním stavu. Obžalovaný (jako bezúhonný člověk) však následně není nijak neklidný, je zjevně přesvědčen, že se poškozená vzpamatuje. Tomu odpovídá jeho následné jednání, kdy i svědku [REDAKCE] podává informaci o neklidné noci s poškozenou (v případě vraždy by tak činil těžko). Až po získání vědomosti, že poškozená zemřela, sděluje na toto „konto“ svědkovi, že má chuť „si to hodit“ – což by na druhou stranu neměl vůbec důvod říkat, pokud by mu nedošlo, že na smrti poškozené musí mít svůj podíl.
17. Stejně tak, při úvaze o nedbalostním zavinění, lze presumovat, že v případě vědomosti o smrti poškozené by obžalovaný po svém jednání vůči ní patrně nenechal její ruce v takové poloze, jaké byly, neboť takový stav ihned vzbuzuje podezření z násilné trestné činnosti.

18. Současně však, při úvaze o zavinění obžalovaného, je třeba poukázat na jeho nevěrohodná tvrzení stran zvyklostí poškozené a zacházení s osobami stran fyzických restrikcí. Všichni svědci, pracovníci Centra sociálních služeb, kteří měli s poškozenou zkušenosti, uvádějí, že poškozená spala prakticky výlučně na zádech či na boku – pouze obžalovaný tvrdí, že na břiše. Stejně tak většina z nich popírá, že by fyzické restrikce měly probíhat způsobem, který obžalovaný použil, a zároveň svědci vyvracejí, že by obdobné (resp. spíše tedy zcela stejné, zcela nepřiměřené) restrikce byly v ústavu na denním pořádku, a to i ohledně poškozené. Stejně tak popírají, že by obžalovaného při takových restrikcích vůči poškozené viděli. Pokud jde o kroucení rukou za zády, vyjadřují se odmítavě, maximálně s připuštěním této možnosti u klientů vsedě, či ve stoje při odvádění někam, a spíše ve smyslu dání ruce za záda, nikoli kroucení.
19. O fyzických restrikcích byl obžalovaný poučován, absolvoval k tomu též školení ve dnech 8. – 9. 6. 2020 (viz. č. l. 301 spisu), a obsahově k tomu vypovídá též svědek [REDAKCE] kdy ze všech těchto skutečností je zřejmé, že obžalovaný porušil své pracovní povinnosti naprosto zásadním způsobem.
20. Vrchní soud dodává, že rozlišení tzv. nepřímého úmyslu a tzv. vědomé nedbalosti je velice složité a obtížné, nicméně v daném případě, kdy nelze s dostatečnou mírou jistoty v určitých směrech vyvrátit obhajobu obžalovaného, je namíste použití mírnější kvalifikace – tedy nedbalostního trestného činu, byť v podstatě obdobně jako u zásady „in dubio pro reo“ (tj. v pochybnostech ve prospěch obviněného), která je ale namířena do skutkových zjištění. Pokud však má být součástí skutku i vyjádření zavinění – v napadeném rozsudku právě slovy, že obžalovaný byl s možným následkem srozuměn, pak jde tedy v podstatě i o skutkové zjištění.
21. Současně lze souhlasit s námitkou odvolání, že argumentace krajského soudu pro existenci nepřímého úmyslu ke zločinu vraždy usnesením Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 3. 2003 sp. zn. 4 Tz 5/2003 není zcela přílehavá, neboť jednak obžalovaný neútočil na krk poškozené (při jehož stisknutí je obecnou notorií, že dochází ke rdoušení), takže přímo při svém jednání nemusel mít vědomost, že dochází ke rdoušení poškozené, navíc i doba jeho jednání byla kratší, a není nijak potvrzeno, že by obžalovaný ve svém jednání pokračoval i poté, co poškozená upadla do bezvědomí – naopak, jeví se býti celkem nepochybným, že ono upadnutí poškozené do bezvědomí bylo důvodem ukončení činnosti obžalovaného.
22. S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti tak vrchní soud uzavírá, že obžalovaný, který (navíc úmyslným násilným jednáním) přivodil poškozené mdloby, viděl, v jakém je stavu, kdy každý byt' i průměrně inteligentní jedinec musí vědět, že by mohlo dojít k udušení poškozené, se však o poškozenou dále nezajímal, zjevně byl přesvědčen, že se vzpamatuje a bude spát. Jak je však zřejmé ze skutkového průběhu děje, domníval se tak zjevně bez přiměřených důvodů. Zavinil tak smrt poškozené formou tzv. vědomé nedbalosti ve smyslu § 16 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Zároveň hrubým způsobem porušil své důležité pracovní povinnosti, se kterými byl seznámen. Dopustil se tak přečinu usmrcení z nedbalosti ve smyslu § 143 odst. 1, 2 tr. zákoníku.
23. Při úvaze o trestu vzal vrchní soud v potaz, že obžalovaný je osobou dosud bezúhonnou, trestné činnosti zjevně lituje (byť se k ní ne zcela doznává), což je z jeho jednání zřejmé. Má dvě nezletilé děti, o které se rovněž stará. Není u něj diagnostikována žádná duševní porucha, ani porucha osobnosti, nebyl u něj zjištěn sklon k impulsivitě, prognózu dalšího vývoje lze hodnotit za jednoznačně pozitivní. Jednalo se o trestnou činnost situačně podmíněnou, nepřipravenou.
24. Na druhé straně nelze nepřihlédnout k tomu, že obžalovaný hrubým způsobem porušil své pracovní povinnosti, v podstatě velmi hrubým násilným jednáním vůči poškozené jako osobě

psychicky narušené, počátek tohoto jednání (resp. celé fyzické působení na poškozenou) byl úmyslný, poté se zjevně o poškozenou vůbec nezajímal, ač viděl, v jakém stavu ji opouští. Jde o hrubou nedbalost, v jejímž důsledku došlo k úmrtí poškozené.

25. Na místě je tak uložení trestu odnětí svobody pouze nepodmíněného, ovšem vzhledem k dosavadní bezúhonnosti obžalovaného a dobrým možnostem resocializace je odpovídajícím trestem trest odnětí svobody ve výměře tří roků.
26. Pro výkon trestu byl obžalovaný podle běžných zákonných podmínek § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Krajský soud se v této souvislosti (pouze pro jeho další činnost) upozorňuje, že v rámci určování způsobu výkonu trestu je současné použití § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku a § 56 odst. 3 tr. zákoníku nadbytečné (ne – li nesprávné), postačí v takových případech pouze citace § 56 odst. 3 tr. zákoníku.

P o u č e n í:

Proti tomuto rozhodnutí není řádný opravný prostředek přípustný. Lze proti němu podat dovolání do dvou měsíců od jeho doručení u Krajského soudu v Českých Budějovicích. Nejvyšší státní zástupce je může podat pro nesprávnost kteréhokoliv výroku, a to ve prospěch i v neprospěch obviněného, obviněný pro nesprávnost výroku, který se ho bezprostředně dotýká. Obviněný může dovolání podat pouze prostřednictvím obhájce, jinak se takové podání nepovažuje za dovolání, byť bylo takto označeno. Nutný obsah dovolání je vymezen v § 265f tr. ř. O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud ČR v Brně.

Praha 23. listopadu 2021

JUDr. Michal Hodoušek, v. r.
předseda senátu:

Shodu s prvopisem potvrzuje Ivana Podubecká

Ivana Podubecká
Podubecká
á

Digitálně podepsal
Ivana Podubecká
Datum: 2021.11.26
07:58:43 +01'00'